

Udby Kirkevej

(Udby / 1972)

Skærer sig ret gennem terrænet fra vest mod øst med første halvdel af vejen i Hørby sogn. Den udmunder ved præstegården, der er tegnet af ark. Marius Pedersen (se hans vej) og ved kirken, der er fra 1100-tallet.

Udbyvej

(Hørby - Udby / 1972)

1363 kaldet 'Vthby', hvordan det så udtales (V har jo nok været udtalt som U) og betegnelsen på denne *ud-by* er klar nok: '*Den ude ved kysten beliggende by*', selv om Kisserup, Løserup og Bognæs med større ret havde kunnet være kaldet 'Vthby'. Men for disse 3 landsbynavne (se dem) lå andre grunde. Udby var Næs-Centret med kirke, skole, 2 forsamlingshuse, fattighus, andelsmejeri ('Tusenæs') og -bageri, 2 smede plus en mere, hvor vejen drejer fra Tuse Næs Vejen, men han var udensogns.

Af de to forsamlingshuse er kun det ene – *Venstres* på hovedgaden – i dag med funktion som 'nøgleforsamlingshus', altså uden vært. Det andet – *Højres* – lå i haven til andelsmejeriet.

Der var vandværk (med 41 m-boring) og elværk. 1905 blev der åbnet telefoncentral (med 3 abonnenter) og nogle år inden var der oprettet sygekasse.

Også en forskole var der, ganske vist uden for byen, ude mod '*Starslunde*' (nu Staslunde).

Udby markskole hed den.

Her som så mange andre driftige steder: *Sic transit* -- / 'således forgår' eller måske: *Quantum mutatum* / 'Ak, hvor forandret'.

Vejen løber med første halvdel (som Kirkevejen) i Hørby sogn, og hvor den skærer sognegrænsen ligger '*Skjelhuset*' ('Skelhuset') lige i svinget. Nemt at påkøre med for høj hastighed – hvilket er sket.

Uglerupvej

(Hørby Gård - Uglerup / 1972)

1272 Vlkethorp (rimeligvis en fejlskrivning), 1315 Wglethorp (W udtalt med U-lyd) og senere Ugglæthorp. '*Uglen*' er navngiveren.

Oprindelig en *torp*-landsby, et udflyttersted.

Endelsen *-thorp* er med tiden ændret til *-rup*. Altså '*udflytterbebyggelsen med ugleterne*'.

Efter ældre lokale beboeres udsagn også en sand iagttagelse i deres tid.

Vejen begynder sit forløb mod nord fra 'Tuse Næs Vejen' ved Hørby Gård og med tidligere fattighus i vej-T'et, passerer Uglerup Huse og slutter i landsbyen ved den store 'Enghave', mosedraget mod vest.

Ud over smed havde landsbyen jordemoder – en central placering på Næsset for hende.

Ca. 1850 nedbrændte *Hørby Landsby* helt.

Den lå ved Hørby Gård og kirke. 5 gårde blev efter branden flyttet ud langs Tuse Næs Vej, præstegården genopført ved fjorden (efter præstens ønske, han var passioneret fisker) og *skolen* blev rejst i Uglerup Huse, hvor den i dag er på private hænder.

Her i vejkrydset ved 'Husene' ligger '*Hørby Forsamlingshus*' – lidt langt fra den almindelige opfattelse af 'Hørby'.

Uglesti

(Orø, Næsby Strand /)

'Sommerhusområde'.

Gammeldansk '*ugglæ*' kommer fra '*uwwor*' / '*en der siger uhu*'.

Rovfuglen, der ikke klassificeres som sådan, men danner en selvstændig fuglegruppe, jager for de flestes vedkommende i mørke, godt hjulpet af hørelsen. Den har også et glimrende syn og ved at dreje hovedet – næsten $\frac{3}{4}$ rundt – kan den følge byttets bevægelser.

'*Den lydløse dræber*' med det menneskelige ansigt er generelt lagt for had af alle andre fugle – også af arter, der ikke behøver at frygte den.

Der kendes omkring 400 uglearter, men her i landet er der kun nogle få alment kendte: *horn-*, *slør-*, *kirke-* og *natuglen*. Har man fundet '*uglegylp*' (boller med ufordøjelige bytterester) har man også fundet uglens opholdssted.

Der er kun nogle få tusinde ynglepar tilbage af de forskellige arter. *Natuglen* flest med ca. 5.000 ynglepar, *Skovhornuglen* måske med 2.000 par, *Kirkeuglen* 200, *Sløruglen* kun 50

par og af den *Store Hornugle* findes der måske kun 25 ynglepar.

Rugningen starter, når første æg er lagt og der kan nemt være mere end en uges forskel i alder på ungerne, når alle er udrugede. Meget rationelt. Hvis der er fødemangel overlever kun den/de ældste og dermed stærkeste – de yngste og svageste bukker under. Føden skal absolut ikke fordeles til alle ungerne og dermed forøge risikoen for at alle bliver underernærede.

Den har et karakteristisk, ensformigt *skrig*, som alle kender og som måske giver gys en mørk aften. Folketroen har da også knyttet varsel om død til uglens skrig.

Andre – også et fejlagtigt – udtryk knytter sig til fuglen. Når der er '*ugler i mosen*' (noget er galt) er det en omdannelse af '*ulve*' fra 1700-tallet. Sidste ulv i Danmark blev skudt 1752. Det samme gælder, når én er '*ugleset*', idet *ulvens* øjne var onde.

Hvis der '*fanges en ugle*' var det førhen møntet på et skib med blafrende sejl. Senere anvendes det, når en roer mister et åretag.

Ulfeldtstien

(Holbæk syd / 1984)

Flemming Ulfeldt, lensmand på 'Slottet' 1643-1653.

Han var broder til Corfitz Ulfeldt, Danmarks Rigshovmester og dermed svoger til Leonora Christina (Chr. IV's og Kirsten Munks datter) – hende med 22 års fangenskab i 'Blaataarn' og 'Jammers Minde'.

Skriftet blev først fundet 1868 i et østrigsk bibliotek og udgivet 1869. Først 1920 lykkedes det at købe manuskriptet, der nu er på Frederiksborgmuseet.

Ulfeldts lensbrev kendes. Han fornyede det 1648 ved tronskiftet (Chr. IV), men ombyttede lenet 1651 med Halstedkloster (på Lolland) m.m. Han døde i Odense 1657.

Han var vellidt i Holbæk by og både han, hustruen og datteren blev ofte opfordret til at stå faddere ved borgernes barnedåb.

Urtehaven

(Holbæk øst / 1968)

Bogstavet **U** i 'Blomsterkvarteret'.

'Urter' er en lidt bred betegnelse i dette kvarter, hvor grundtanken var et *blomster* kvarter.

Ugræs eller Ukrudt havde været mere præcist, hvis det ikke skulle være f.eks. **U**lvefod.